رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی
دورهٔ ۸، شمارهٔ ۳۰، پاییز ۱۳۹۹
ص ص : ۱۵۸– ۱۴۱

طراحی مدل استعدادیابی دو و میدانی در ایران

ابوالفضل عسکری[۱]- مرتضی دوستی *[۲] – سعید تابش[۳]

۱.کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران ۲. دانشیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران ۳. استادیار گروه مدیریت ورزشی، دانشکدهٔ علوم ورزشی، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

(تاریخ دریافت : ۰۲/ ۰۶ /۱۳۹۸ ، تاریخ تصویب : ۲۴ / ۰۶/ ۱۳۹۹)

چکیده

دو و میدانی ایران به‌منظور موفقیت در دنیا، به استفاده از نظامی واحد و مدون استعدادیابی نیاز دارد. هدف پژوهش حاضر، طراحی مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران بود. روش پژوهش، کیفی بود و در قالب سه مرحله انجام گرفت. مرحلهٔ اول بررسی و تحلیل محتوای پژوهش‌های انجام‌گرفته در حوزهٔ استعدادیابی، مرحلهٔ دوم مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافته با روش نمونه‌گیری در دسترس تا رسیدن به اشباع نظری با ۱۶ نفر از صاحب‌نظران، مربیان و دبیران کمیتهٔ استعدادیابی دو و میدانی آموزش و پرورش و فدراسیون دو و میدانی و مرحلهٔ سوم دلفی در سه دور با ۱۳ فرد مصاحبه‌شونده انجام گرفت. در دور سوم دلفی مدل ۷ مرحله‌ای استعدادیابی دو و میدانی ایران تأیید شد که از ۸ سالگی از طریق والدین و معلمان ورزش معرفی می‌شوند و تا ۲۰ سالگی به سن پختگی و قهرمانی می‌رسند. همچنین این مدل استعدادیابی، توسعهٔ یک ورزشکار را در طی ۱۲ سال آموزش مدون نشان می‌دهد. با توجه به اهمیت این ورزش به مدیران و مسئولان فدراسیون دو و میدانی پیشنهاد می‌شود تا از این مدل به‌منظور استعدادیابی و هدایت استعدادها برای رسیدن به موفقیت‌های بیشتر در این رشتهٔ ورزشی استفاده کنند.

واژه‌های کلیدی

استعداد، تحلیل محتوا ، دو و میدانی، دلفی، مدل.

* نویسنده مسئول : تلفن : ۰۹۱۱۳۵۵۹۳۸۶

Email: dosti@umz.ac.ir

مقدمه

امروزه ورزش دو و میدانی نسبت به قرن گذشته به‌طور چشمگیری در ابعاد مختلف از جمله فناوری و دانش مربیگری در مناطق مختلف جغرافیایی توسعه پیدا کرده است (۱۰). کشورهایی مانند ایالات متحدهٔ آمریکا، چین، انگلستان و آلمان در زمینهٔ فناوری به‌منظور کشف استعدادهای ورزشی در دو و میدانی سرمایه‌گذاری زیادی کرده‌اند، زیرا ورزش قهرمانی دو و میدانی یک کشور می‌تواند موفقیت یا شکست در توسعهٔ ورزشی آن کشور را تا حد زیادی منعکس کند (۲۵). در جهان، سیستم‌های شناسایی و توسعهٔ استعدادها گسترش یافته‌اند. با توجه به پیشرفت این سیستم‌ها به‌منظور توسعه به سرمایه‌گذاری مالی چشمگیری نیاز است. برای بازیابی این هزینه‌ها، انتظار می‌رود تا سیستم‌های شناسایی و توسعهٔ استعدادها در تبدیل ورزشکاران جوان به‌گونه‌ای عمل کنند که این دارایی‌ها به‌منظور برنده شدن و بازگشت سرمایه‌گذاری قابل جبران باشند (۲۱). شناسایی و انتخاب استعداد به‌صورت علمی سبب می‌شود تا افراد نخبه به سمت ورزش‌هایی که برای هر فرد مناسب است، هدایت شوند (۸) و توسعهٔ آن برای هدف مشترکی انجام می‌گیرد که در درازمدت سبب موفقیت در رقابت‌های ورزشی می‌شود. فرایند توسعه، هدف مشترک بسیاری از ورزش‌ها و نشان‌دهندهٔ تشخیص، شناسایی، انتخاب و توسعه است (۱۶).

تمام راه‌های شناسایی استعداد از جمله تشخیص و شناسایی استعداد، فرایندی است که کودک به‌سوی ورزش خاصی هدایت می‌شود که این روندی پیچیده، طولانی و چندبعدی است. دورهٔ زمانی هشت تا دوازده‌سالگی برای رشد حرکت در کودکان بسیار مهم است و این دوره انگیزهٔ ذاتی لازم را برای نمایش استعدادهای فرد در برمی‌گیرد. باید درنظر داشت که برای دستیابی به سطح بالای بهره‌وری در ورزش، به حداقل ده سال آموزش نظام‌مند نیاز است (۱۸)، ازاین‌رو برنامه‌های شناسایی و توسعهٔ استعداد با توجه به وضعیت بلوغ و قابلیت رشد و توسعهٔ عملکرد کودکان، باید پویا و پیوسته باشند (۲۴).

فراهم کردن شرایط شناسایی استعداد، پرورش استعداد و حمایت از آنها در اولویت است. فدراسیون و هیأت‌های دو و میدانی در پی شناسایی و کشف استعدادها هستند، اما پس از شناسایی این افراد برنامهٔ خاصی برای توسعه و حمایت از آنها ندارند. فراهم ساختن شرایط مناسب برای کشف استعدادها و همچنین استعدادیابی به روش علمی با توجه به مناطق متعدد کشور ایران و ارتباط نزدیک با آموزش و پرورش اهمیت زیادی در موفقیت ورزش دو و میدانی دارد (۲). با این حال وضع موجود فرایند استعدادیابی نشان می‌دهد که استعدادیابی در ایران بسیار ضعیف‌تر از کشورهای صاحب‌نام است (۱۴) که این مسئله نشان‌دهندهٔ توجه ناکافی به برنامه‌ریزی‌های بلندمدت، تفکر سطحی مسئولان ارشد ورزش کشور، بی‌توجهی به استعدادهای شناسایی‌شده و نبود نظام و سیستم واحد و کامل برای شناسایی استعدادها در نقاط مختلف ایران است (۷). همچنین سرمایه‌گذاری، آموزش، رقابت و پشتیبانی عوامل دیگر تأثیرگذار در توسعهٔ دو و میدانی به‌شمار می روند (۱۵). ازاین‌رو باید یک مدل استعدادیابی در ساختاری چندبعدی تدوین و به‌کار گرفته شود تا اثربخشی برنامه‌های شناسایی و توسعهٔ استعداد افزایش یابد (۲۴).

در سال ۱۳۸۴ فدراسیون دو و میدانی برنامه‌ریزی جدیدی را برای استعدادیابی در کشور آغاز کرد. در سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ با آزمون‌گیری از دانش‌آموزان توسط کارشناسان این ورزش سعی در کشف استعدادها داشت که با نرسیدن منابع مالی این طرح استعدادیابی مدتی متوقف شد. با این حال کمیتهٔ استعدادیابی دو و میدانی با آزمون‌گیری از ۱۷ هزار دانش‌آموز ۱۱ تا ۱۲ ساله، ۵۰۰ نفر را از این میان گزینش کرد که به‌علت کمبود

بودجه این طرح شکست خورد. در کشور ما اگر فردی که ریاست سازمانی را در اختیار دارد، طرحی را آغاز کند و دورهٔ ریاست او به پایان برسد، مدیر بعدی طرح قبلی را کنار می‌گذارد و طرح دیگری را شروع می‌کند که این عمل در فدراسیون وقت دو و میدانی نیز صورت گرفت. نبود منابع مالی و همکاری نکردن آموزش و پرورش، از جمله مهم‌ترین عواملی بودند که مدیران سابق فدراسیون به‌منظور استعدادیابی این ورزش بیان کردند. با بررسی‌ها و مطالعات انجام‌گرفته هیچ‌گونه مدل جامع و کاملی که دربرگیرندهٔ تمامی سنین و مراحل و همچنین تلفیق شاخص‌های موردنظر و روند استعدادیابی دو و میدانی باشد، یافت نشد و طرحی که با یکدیگر همراه باشد، به‌صورت یکسان‌سازی‌شده وجود ندارد. بیشترین افراد جذب‌شده به ورزش دو و میدانی از طریق آزمون‌های ساده مثل دوی ۵۴۰ متر، دوی ۳۰ متر و پرش طول و غیره انجام می‌گیرد. همچنین مربیان با مشاهدهٔ طرز دویدن و پریدن فرد، افراد را استعدادیابی می‌کنند (۲۶).

در صورت عدم استفاده از نظامی واحد در دو و میدانی کشور ایران و نداشتن مدل جامعی که دربرگیرندهٔ تمامی مراحل کشف، آموزش، توسعه و حمایت همه‌جانبه و پیوسته باشد، روند تبدیل شدن یک فرد بااستعداد به یک قهرمان ورزشی وجود ندارد. کشور ایران به‌منظور رسیدن به جایگاه مناسبی در ورزش قهرمانی نیازمند برنامه و الگویی اصولی برای شناسایی افراد نخبه است؛ با توجه به موارد ذکرشده، استفاده از الگوی استعدادیابی از الزامات ورزش دو و میدانی کشور ایران است. با این حال و با توجه به اینکه در بسیار از کشورهای توسعه‌یافته مسیر کشف و توسعهٔ افراد نخبه در تمامی رشته‌های ورزشی مشخص و هدفمند انجام می‌گیرد، در اینجا سؤال این است که آیا مسیر شناسایی و توسعهٔ ورزشکاران کشور ما مشخص است؟ آیا برای شکل‌گیری روند قهرمان‌سازی از نظام واحدی استفاده می‌شود؟ آیا برای کشف و آموزش افراد از نورم‌های استاندارد و کارشناسی استفاده می‌شود؟

برنامهٔ استعدادیابی برای شناسایی ورزشکاران بااستعداد و موفقیت در سطح جهانی استفاده می‌شود. علاوه‌بر این استعدادیابی در ورزش می‌تواند ابزار مفیدی برای افزایش مشارکت ورزشی در یک جامعه و ارائهٔ ارتباط مطلوب بین ورزش، استعدادها و ترجیحات شخصی و همچنین سطح غیرحرفه‌ای باشد. با توسعهٔ علم ورزش در جهان و همچنین ورزش دو و میدانی که نقش بسزایی در تعیین قهرمانی کشورها در المپیک و بازی‌های قاره‌ای دارد، کشورها در تلاش‌اند تا با به‌کارگیری تمامی امکانات در این ورزش موفق شوند. همچنین موفقیت‌های نسبی دو و میدانی ایران که در مسابقات اخیر کسب شده است، بیانگر وجود استعدادهایی در این کشور است که هنوز به منصهٔ ظهور نرسیده‌اند. با وجود این و به‌دلیل اهمیت پیدا کردن استعدادیابی در دنیای امروز، هنوز به‌صورت شایسته به این موضوع اشاره نشده است. اگرچه تا به حال پژوهش‌هایی در این خصوص انجام نگرفته، با مشاهدهٔ وضعیت موجود می‌توان گفت که کافی نبوده است و محقق امیدوار است با انجام پژوهش حاضر فضایی برای استعدادیابی علمی و یکسان‌سازی روش‌های کشف و شناسایی این ورزش ایجاد شود و نتایج این پژوهش بتواند برای مربیان، ورزشکاران، محققان و مسئولان سازمان‌های ورزشی به‌خصوص فدراسیون دو و میدانی جمهوری اسلامی ایران چارچوب و الگویی نظام‌مند را در جهت استعدادیابی و استعدادپروری فراهم آورد.

توماس[1] و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهش خود از نقش محیط در فرایند رشد و موفقیت استعدادیابی نام بردند. آنها دریافتند که ۱۳ تا ۲۰ سالگی اوج عملکرد افراد است و

1. Thomas

فدراسیون‌ها، مؤسسات آموزشی و اسپانسرها در فرایند استعدادیابی نقش مهمی دارند (۲۳). سن، عامل مهمی است که برازو سایاورا[1] و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود به آن اشاره کرده‌اند. آنها توجه دقیق به نقش و نیاز فرصت‌های رقابتی بین‌المللی در گروه‌های سنی مختلف و اصلاح تکنیک‌ها و مهارت‌ها در سن پایین در فرایند استعدادیابی دو و میدانی را از دیگر عوامل مهم در موفقیت استعدادیابی ذکر کردند (۹).

کاینر[2] (۲۰۱۹)، در پژوهش خود بیان داشت که ویژگی حرکتی، ساختار فیزیکی، ویژگی‌های فنی و هوش در شناسایی افراد توسط مربیان به‌ترتیب مهم‌ترین نقش را دارند (۱۷). دود و نیوانز[3] (۲۰۱۸) و جاکب[4] و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهش خود دریافتند که ژن و خصوصیات ارثی و داده‌های فیزیولوژیکی در شناسایی افراد نقش دارد و برای این ویژگی‌ها شناسایی و نقاط قوت و ضعف به‌منظور توسعه انجام می‌گیرد (۱۶، ۱۲). همچنین رونگن[5] و همکاران (۲۰۱۸)، طی تحقیقی در خصوص سیستم‌های شناسایی و توسعهٔ استعداد ورزشی به‌منظور اطمینان از تأثیرات مثبت و به حداقل رساندن نتایج منفی، دامنهٔ وسیعی از عوامل را از جمله مربیان و مدیران باکیفیت، خدمات پشتیبانی تخصصی، امکانات باکیفیت و سیستم‌های یادگیری را نام بردند (۲۱). وجود یک سیستم استعدادیابی برای رشد و توسعه دو و میدانی ضروری است (۶).

دیک[6] (۲۰۱۳)، در تحقیقی خود بیان کرد که یک برنامهٔ استعدادیابی ممکن است بر پایهٔ اصولی ساده و قابل فهم باشد، از جمله کشف استعداد، پرورش استعداد و بهره گیری از استعداد. همچنین به فدراسیون‌های ملی دو و میدانی موارد زیر را توصیه کرد:

۱. طراحی و ارائهٔ یک برنامهٔ عمل استعدادیابی که ورزشکاران از طریق پتانسیل عملکرد در ردهٔ سنی به حداکثر عملکردی که می‌توانند برسند.

۲. مرور برنامه‌های آموزش و پرورش مربیان و برنامه‌های توسعه برای تهیهٔ مربیان در مواجهه با نیازهای ورزشکاران در مراحل خاص توسعه بیشتر باشد.

۳. حضور مربی در فرایند استعدادیابی و پاسخگو بودن در مراحل مختلف استعدادیابی.

۴. ایجاد درک روشن در همهٔ ورزشکاران درگیر، اینکه مسابقات قهرمانی گروهی به‌خودی‌خود به ادامهٔ ورزش پایان نمی‌دهد، بلکه نقاط قوت درروند توسعهٔ ورزشکاران است.

۵. آماده کردن یک سیستم پیگیری ملی ورزشکار برای تضمین هدایت و حمایت مناسب برای آنها (۱۱).

دمتریک و آبرادوویچ[7] (۲۰۰۹)، در تحقیق خود در خصوص مدل شناسایی استعدادیابی در شنا، توسعهٔ مدل‌ها را در دیدگاه‌های مختلفی بیان کرده است: تعداد سطوح شناسایی، تعداد آزمایش‌ها، ساختار آزمون، استانداردها، مناطق آزمایشی و سن شرکت‌کننده در زمان شناسایی. هادوی و ظریفی[8] (۲۰۰۹)، در تحقیقی بیان داشتند که مدل شناسایی و توسعهٔ استعداد در دو و میدانی‌کاران ایرانی شامل سه مرحله است. مرحلهٔ اول: انتخاب اولیه از ۶ تا ۱۱ سالگی (مدرسهٔ ابتدایی). هدف از این مرحله حذف کودکان نامناسب و ناسالم آموزش و توسعهٔ توانایی‌های حرکتی عمومی است؛ مرحلهٔ دوم: آزمون‌های عمومی که از ۱۲ تا ۱۶ سالگی (مدرسهٔ راهنمایی) انجام می‌گیرد و هدف از این مرحله جریان اصلی فرایند شناسایی استعداد، تعیین توانایی‌ها و ویژگی‌های جوانان بالاتر از سطح متوسط،

1. Sayavera
2. Kaynar
3. Dodd & Newans
4. Jacob
5. Rongen
6. Dick
7. Dmitrić & Obradović
8. Hadavi & Zarifi

توسعه و بهبود توانایی‌های عمومی، قابلیت‌های مورد نیاز برای دو و میدانی است؛ مرحلهٔ سوم: آزمون‌های خاص که بالای ۱۲ سال را شامل می‌شود؛ هدف این مرحله توسعه و بهبود توانایی‌های خاص مورد نیاز برای آماده‌سازی ورزشکاران است (۱۳). علاوه‌بر این پاندی[1](۲۰۱۸) بیان داشت که می‌توان از طریق تست‌های استعدادیابی موفقیت آتی نونهالان را پیش‌بینی کرد (۱۹).

باسره و همکاران (۱۳۹۳)، طی تحقیقی مدل استعدادیابی والیبال ایران را در هفت مرحله بیان کردند: مرحلهٔ اول (پایه): غربالگری عمومی در مدارس (۹- ۶ سالگی)؛ مرحلهٔ دوم: شناسایی استعدادها (۱۲-۹ سالگی)؛ مرحلهٔ سوم: گزینش استعدادها (۱۴-۱۲ سالگی، والیبال آموزشی پایه و تخصصی)؛ مرحلهٔ چهارم: آموزش (۱۶- ۱۴ سالگی، والیبال آموزشی فوق‌تخصصی)؛ مرحلهٔ پنجم: گزینش استعدادهای نخبه (۱۸ تا ۱۶ سالگی، والیبال قهرمانی و حرفه‌ای)؛ مرحلهٔ ششم: ارتقای استعدادهای نخبه (۲۳- ۱۸ سالگی، والیبال حرفه‌ای)؛ مرحلهٔ هفتم: والیبال حرفه‌ای بین‌المللی (۲۳ سال به بالا) (۴).

نودهی و همکاران (۱۳۹۸)، در تحقیق خود به‌منظور موفقیت فدراسیون جودو بیان داشتند که نگاه علمی به فرایند استعدادیابی و استعدادپروری جهت توسعهٔ این ورزش اهمیت دارد. قاسم‌زاده و همکاران (۱۳۹۴)، در تحقیق خود دریافتند که با برگزاری و انجام مسابقات به‌صورت مدون برای سنین نوجوانان و جوانان و انتخاب افراد بااستعداد جهت اردوهای مختلف گروه‌های ملی، هم‌نگرشی و همکاری فدراسیون دو و میدانی با مدارس در ارتباط با برگزاری چنین مسابقاتی و با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از طرح آموزش دو و میدانی در مقطع ششم ابتدایی و همچنین توجه به فعالیت‌هایی که توسط هیأت‌های دو و میدانی در سطح استان انجام می‌گیرد، از عوامل توسعهٔ استعدادیابی و شناسایی افراد بااستعداد در این زمینه است (۷).

در بیشتر تحقیق‌های انجام‌گرفته به لزوم اجرای برنامهٔ مدون برای شناسایی و پرورش استعدادهای رشته‌های مختلف ورزشی اشاره شده است. ارائهٔ یک مدل مدیریتی، یک مدل استعدادیابی و روش‌های به‌روز با حمایت تمامی بخش‌ها از جمله آموزش و پرورش برای شناسایی افراد نخبه لازم است. در بیشتر پژوهش‌ها به سن و ویژگی‌های ارثی در توسعهٔ استعدادهای ورزشی اشاره شده است. برای کشف افراد اشاره شد، رشته‌های مختلف برنامه‌ریزی‌های مختلفی را لازم دارند، همچنین در بیشتر تحقیقات به ۷ سالگی به بعد برای شناسایی و آموزش مقدماتی ورزشکاران و سن مطلوب برای آموزش‌های مهارتی از ۱۲ سالگی یا در فازهای مختلف برای شناسایی و غربال این افراد اشاره شده است. براساس نتایج تحقیقات نقش مربیان، تأثیر زیادی بر پرورش ورزشکاران بااستعداد در دو و میدانی کشور ایران دیده شده است و تحقیقات نشان داد که با تأکید بر استفاده از مربیان بادانش و با بهره‌گیری از شیوه‌های جدید علم مربیگری دو و میدانی به‌صورت کلاس‌های آموزشی، کاربردی و پراکندگی مربیان باتجربه و بادانش در مناطقی که در این زمینه در کشور مستعد است، می‌تواند راهکار خوبی بر تأثیرگذاری بیشتر این عوامل باشد.

آگاهی و شناخت بر پرورش ورزشکاران بااستعداد در دو و میدانی کشور ایران نشان داده است که میزان آشنایی والدین افراد و معلمان ورزش با ماده‌های مختلف دو و میدانی، ایجاد برنامه‌های آموزشی و پخش مسابقات دو و میدانی از رسانه‌ها باعث جذابیت برای ورود نوآموزان به این ورزش می‌شود. همچنین می‌تواند زمینهٔ مناسبی را برای تداوم حضور ورزشکاران در ورزش دو و میدانی فراهم کند. نتایج اجرای طرح استعدادیابی در ایران، ضمن توجه به

1 .Pandi

شناسایی افراد بااستعداد در رده‌های نوجوانان و جوانان باید به ایجاد زمینهٔ لازم برای حمایت و توجه به پرورش استعدادهای آنان باشد. دو و میدانی ایران به‌منظور موفقیت در دنیا به استفاده از نظامی واحد و مدون نیاز دارد. استفاده از برنامه‌ریزی بلندمدت همراه با استفاده از الگوی ویژه‌ای برای این ورزش موجب موفقیت‌های آتی می‌شود؛ الگویی از پایه تا سطح حرفه‌ای افراد را به‌صورت جزءبه‌جزء بیان کند و راهنمای مربیان و ورزشکاران باشد، چراکه موفقیت‌های کسب‌شده ممکن است مقطعی باشد و نبودن پشتوانهٔ مناسب می‌تواند جایگاه این ورزش ملی را به تزلزل بکشد، مدل استعدادیابی که در این پژوهش بیان می‌شود، بدون اجرایی شدن ارزشی ندارد، زیرا عمل به علم می‌تواند موفقیت آینده را برای دو و میدانی به ارمغان آورد.

روش پژوهش

هدف پژوهش حاضر، طراحی مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران بود. روش پژوهش کیفی است که در آن از تکنیک دلفی کلاسیک تعدیل‌شده استفاده شد و در سه مرحله انجام گرفت. جامعهٔ آماری شامل ۱۶ نفر از صاحب‌نظران، مربیان و دبیران کمیتهٔ استعدادیابی دو و میدانی آموزش پرورش و فدراسیون دو و میدانی بودند که همگی در زمینهٔ استعدادیابی تجربهٔ علمی یا عملی داشتند و به‌صورت هدفمند انتخاب شدند تا با استفاده تکنیک دلفی و تا محدودهٔ توافق نظری به جهت تدوین مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران بپردازند.

مرحلهٔ اول مطالعهٔ کتابخانه‌ای: در این مرحله از طریق بررسی اسناد و منابع کتابخانه‌ای در زمینهٔ دو و میدانی؛ موضوعات منتشرشده در حوزهٔ استعدادیابی دو و میدانی در تمامی مجلات جمع‌آوری شد؛ مرحلهٔ دوم مصاحبه: مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافته با ۱۶ نفر از صاحب‌نظران، مربیان و دبیران کمیتهٔ استعدادیابی دو و میدانی آموزش پرورش و فدراسیون دو و میدانی جمهوری اسلامی ایران که به‌صورت نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در جریان مصاحبه، گفت‌وگو با سیزدهمین فرد به اشباع نظری رسید و مفهوم جدیدی اضافه نشد؛ با این حال ۳ تکرار دیگر به‌منظور رسیدن به توافق نظری نهایی انجام گرفت. مرحلهٔ سوم تشکیل گروه دلفی: اعضای گروه دلفی شامل ۱۳ نفر از گروه مصاحبه‌شوندگان بودند. ۳ نفر از مصاحبه‌شوندگان بعد از انجام مرحلهٔ مصاحبه به‌دلیل نبود زمان کافی برای شرکت در گروه دلفی از ادامهٔ همکاری انصراف دادند. در تکنیک دلفی انتخاب و تعداد متخصصان وابسته به عواملی شامل همگنی یا ناهمگنی بودن نمونه، هدف دلفی یا وسعت مشکل، کیفیت تصمیم، توانایی تیم تحقیق در ادارهٔ مطالعه، اعتبار داخلی و خارجی، زمان جمع‌آوری داده‌ها و منابع در دسترس، دامنهٔ مسئله و پذیرش پاسخ است (۱).

بعد از انجام هر سه مرحله، به گویه‌های به‌دست‌آمده برچسب‌هایی داده می‌شد تا نشان دهد هر گویه به چه چیزی مربوط می‌شود. بدین‌ترتیب به گویه‌ها کدگذاری باز داده شد. با کدگذاری محوری، مفاهیم هم‌خانواده و مفاهیمی که شبیه یکدیگر بودند، در یک حیطه قرار گرفتند و در انتها ۱۶ گویه طبقه‌بندی شدند. همچنین به تمامی منابعی که در بخش جمع‌آوری داده‌ها از آنها استفاده شد، اعم از منابع کتابخانه‌ای یا مصاحبه، کد مخصوص تعلق گرفت. به هریک از مقالات به‌ترتیب سال انتشار، کد R۱ تا R۵۰ و به هریک از مصاحبه‌ها براساس جدول حیطه‌بندی‌شدهٔ افراد، کد I۱ تا I۱۶ اختصاص داده شد. داده‌های به‌دست‌آمده در قالب پرسشنامه همراه با مدل ابتدایی در مرحلهٔ اول برای گروه دلفی ارسال شد. بعد از

۱. منظور از R ، واژهٔ Researches (تحقیقات پیشینه) است که در جدول ۲ آورده شده است.

۲. منظور از I، واژهٔ Interviews (مصاحبه‌های انجام‌شده) که در جدول ۲ آورده شده است.

اصلاحات انجام‌گرفته در دور اول و دوم که توسط گروه دلفی بیان‌شده بود، در نهایت مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران در دور سوم به تأیید اعضا رسید. مهم‌ترین شرایط مورد نیاز برای کاربرد روش دلفی: الف) نیاز به قضاوت متخصصان و نظرهای گروه وسیع، ب) عدم توافق یا کامل نبودن دانش، ج) میزان دسترسی به متخصصان، د) از نظر جغرافیایی پراکنده و گمنامی متخصصان بودند. تعیین روایی و پایایی در پژوهش روش‌های کیفی مانند روش‌های اثبات‌گرایی نیست (۱). به‌منظور افزایش روایی این پژوهش سعی شد تا از مشارکت شرکت‌کنندگان و صاحب‌نظران در امر استعدادیابی دو و میدانی استفاده شود و از سه دور دلفی در طراحی مدل استفاده شد.

نتایج و یافته‌های تحقیق

یافته‌های پژوهش حاضر در این بخش نشان داد که از ۱۶ نفر از مصاحبه‌شوندگان ۸۱ درصد مرد و ۱۹ درصد زن هستند. در جدول ۱، خصوصیات جمعیت‌شناختی اعضای مصاحبه‌شده نشان داده شده است.

جدول ۱. توصیف ویژگی جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان

ویژگی جمعیت شناختی		حوزه‌های مصاحبه‌شده			فراوانی	درصد فراوانی
		مدیران ورزشی	دبیران کمیتهٔ استعدادیابی	مربیان		
جنسیت	مرد	۶	۵	۲	۱۳	٪۸۱/۲۵
	زن	-	۲	۱	۳	٪۱۸/۷۵
	جمع کل	۵	۸	۳	۱۶	٪۱۰۰
سن	۲۰-۲۹	۲	۲	۳	۷	٪۴۳/۷۵
	۳۰-۳۹	۲	۲	-	۴	٪۲۵
	۴۰ به بالا	۲	۳	-	۵	٪۳۱/۲۵
	جمع کل	۶	۷	۳	۱۶	٪۱۰۰
مقطع تحصیلی	کارشناسی	-	۱	۳	۴	٪۲۵
	کارشناسی ارشد	۴	۴	-	۸	٪۵۰
	دانشجوی دکتری	۱	۲	-	۳	٪۱۸/۷۵
	دکتری	۱	-	-	۱	٪۶/۲۵
	جمع کل	۶	۷	۳	۱۶	٪۱۰۰

همچنین ویژگی خصوصیات جمعیت‌شناختی ۱۳ نفر از اعضا گروه دلفی در جدول ۲ نشان داده شده است.

فهرست گویه‌های به‌دست‌آمده از مطالعهٔ اسناد و مقالات، و همچنین مرحلهٔ مصاحبه؛ در خصوص مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران طراحی شد و در اختیار اعضای گروه دلفی که شامل ۱۳ نفر از صاحب‌نظران، مربیان، مدیران کمیته‌های استعدادیابی دو و میدانی قرار گرفت. با مطالعهٔ فرایندها و مدل‌های استعدادیابی سایر کشورها در ورزش دو و میدانی و بعضی رشته‌های ورزشی دیگر، گویه‌های مدل استعدادیابی دو و میدانی مطابق جدول ۲، شناسایی و کدگذاری شدند و به‌همراه مدل ابتدایی و پیشنهادی اولیه مطابق شکل ۱، در اختیار گروه دلفی (۱۳ نفر) قرار گرفت.

جدول ۲ . توصیف ویژگی جمعیت‌شناختی گروه دلفی

ویژگی جمعیت شناختی		گروه دلفی			فراوانی	درصد فراوانی
		مدیران ورزشی	دبیران کمیتهٔ استعدادیابی	مربیان		
جنسیت	مرد	۶	۲	۲	۱۰	٪۷۶/۹۲
	زن	-	۲	۱	۳	٪۲۳/۰۸
	جمع کل	۶	۴	۳	۱۳	٪۱۰۰
سن	۲۰-۲۹	۲	۱	۳	۶	٪۴۶/۱۵
	۳۰-۳۹	۲	۲	_	۴	٪۳۰/۷۶
	۴۰ به بالا	۲	۱	_	۳	٪۲۳/۰۷
	جمع کل	۶	۴	۳	۱۳	٪۱۰۰
مقطع تحصیلی	کارشناسی	_	۱	۳	۴	٪۳۰/۷۶
	کارشناسی ارشد	۲	۲	_	۴	٪۳۰/۷۶
	دانشجوی دکتری	۱	۱	_	۲	٪۱۵/۳۸
	دکتری	۳	_	_	۳	٪۲۳/۱۰
	جمع کل	۶	۴	۳	۱۳	٪۱۰۰

جدول ۳ . حیطه‌های مورد بررسی پژوهش

ردیف	گویه‌های به‌دست‌آمده در پیشینه و مصاحبه	شمارهٔ تحقیقات پیشینه Researches	شمارهٔ مصاحبه‌های انجام‌گرفته Interviews	گروه دلفی: با گویهٔ موردنظر موافقم		گروه دلفی: میزان افراد موافق (درصد)	گروه دلفی: میزان افراد مخالف (درصد)
				بله	خیر		
۱	سطوح‌بندی علمی مراحل شناسایی استعداد	R1, R3, R4, R7, R10, R11, R13, R15, R16, R17, R24, R25, R26, R29, R32, R35, R36, R39, R44, R49, R50	-	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۲	حمایت مالی و همکاری نهادهای مربوط (هیأت‌های هر شهرستان، فدراسیون، وزارت آموزش و پرورش، دولت)	R10, R13, R14, R16, R29, R33, R34, R38, R39, R41, R43, R44, R47, R50	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۳	توجه به ورزش مدارس و باشگاه‌ها	R1, R13, R15, R25, R32, R39, R40, R50	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳		٪۱۰۰	۰
۴	شناخت موانع استعدادیابی	R38, R45	I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۵	منابع تجهیزات و امکانات (پیست، اقلام ورزشی)	R5, R33, R40, R44, 45	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۶	نقش والدین	R14, R30, R40, R44	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰

۷	نقش مسابقات	R15, R40, R44	-	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۸	نقش رسانه	R18, R43, R44, R50	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۹	نقش معلمان و مربیان در استعدادیابی	R12, R14, R23, R25, R40 R41, R44, R48, R50	I1, I2, I3, I4, I5, I6, I7, I8, I9, I10, I11, I12, I13, I14, I15, I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۰	آشنایی مردم با دو و میدانی	R40, R44	I16	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۱	ساختار آزمون و آموزش	R4, R7, R12, R14, R48	-	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۲	نقش یک مرکز سنجش استعدادیابی	R41	I1, I3	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۳	شناسنامه‌دار کردن تمام افراد	-	I2, I3	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۴	افراد آزمون‌گیرنده از افراد	-	I1,I2,I3	۱۳	۰	٪۱۰۰	۰
۱۵	ارائهٔ سیستم و توسعه در افراد نخبه	R3, R4, R10, R25, R28, R31, R43, R48	I4, I5, I6, I7, I8, I9	۷	۶	٪۵۳/۸	٪۴۶/۲
۱۶	نقش زمان جلسات تمرین	R2, R40, R41	-	۶	۷	٪۴۶/۲	٪۵۳/۸

در جدول ۴، نظرهای تکمیلی گروه دلفی در سه مرحله اشاره شده است که در نهایت هفت مرحلهٔ اساسی زیر برای استعدادیابی دو و میدانی ایران بیان شده است: مرحلهٔ اول: شناسایی و غربالگری در مدارس (۶-۸ سال)؛ مرحلهٔ دوم: معرفی به هیأت دو و میدانی هر شهرستان (۸-۱۰ سال)؛ مرحلهٔ سوم: شروع آموزش ابتدایی و پایه دو و میدانی (۱۲-۱۰ سال)؛ مرحله چهارم: گزینش افراد مستعد (۱۴-۱۲ سال)؛ مرحلهٔ پنجم: تمرینات اختصاصی و تخصصی در هر مادهٔ ورزشی (۱۴-۱۶ سال)؛ مرحلهٔ ششم: انتخاب افراد نخبه (۱۶-۱۸ سال)؛ مرحلهٔ هفتم: ورزشکاران سطح بالا و تحت پوشش قرار دادن آنها (۱۸ سال به بالا).

جدول۴ . ویژگی‌های پیشنهادشده به‌منظور تکمیل مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران در مراحل دلفی توسط مدیران، دبیران کمیتهٔ استعدادیابی و مربیان

	پیشنهادها		
مراحل استعدادیابی	**مرحلهٔ اول دلفی**	**مرحلهٔ دوم دلفی**	**مرحلهٔ سوم دلفی**
مرحلهٔ ۱: شناسایی و غربالگری	معرفی افراد از سن ۶ تا ۸ سالگی و علاقه‌مند کردن افراد و توسعهٔ حرکتی از طریق بازی و آزمون هوش (شلوغ بودن مدل)	آزمون‌گیری از افراد توسط کارشناسان استعدادیابی و سنجش سلامت و ساختار قامتی	تائید اعضا
مرحلهٔ ۲: آموزش عمومی	دورهٔ سنی ۸ سال تا ۱۰ سال جهت آزمون‌گیری شاخص‌های آمادگی جسمانی، آنتروپومتری	هدایت افراد به سایر ورزش‌ها در صورت نداشتن استعداد، شروع آموزش ابتدایی دو و میدانی در این مرحله	تائید اعضا
مرحلهٔ ۳: تخصصی‌آموزش نیمه	سن ۱۰ تا ۱۲ سالگی شروع فرایند آموزش نیمه تخصصی و تکنیک‌های هر ماده	استفاده از انواع شاخص‌ها و تعیین نورم	تأید اعضا

مرحلهٔ ۴: **آموزش تخصصی و گزینش افراد**		۱۲ تا ۱۴ سالگی و آمادگی به‌منظور آموزش‌های تخصصی، ارتقای سطح آمادگی حرکتی و روانی	ارتقای قابلیت‌های حرکتی، روانی، مهارتی	تأیید اعضا
مرحلهٔ ۵: **آموزش‌های فوق‌تخصصی در هر ماده**		شروع دو و میدانی به‌صورت قهرمانی و شرکت در مسابقات از سن ۱۴ تا ۱۶ سال و کسب عناوین قهرمانی	تأکید به حفظ افراد در این مرحله و هدایت برخی از آنها به کلاس‌های داوری و مربیگری، آزمون‌گیری مجدد شاخص‌های آمادگی جسمانی، روانی، حرکتی و جبران ضعف‌ها، تمرین افراد توسط مربیان تیم ملی	تأیید اعضا
مرحلهٔ ۶: **انتخاب افراد نخبه**	شرکت در مسابقات لیگ داخلی و برخی مسابقات بین‌المللی و آغاز دو و میدانی به‌صورت حرفه‌ای	سن ۱۶ تا ۱۸ سالگی و تأکید به حفظ تمامی افراد برای دو و میدانی و هدایت برخی افراد به سمت ورزش‌های ارتش‌های جهان در صورت ترک تحصیل و آغاز سربازی، امکان شناسایی برخی استعدادها در این مرحله با توجه به مسابقات زیاد	تأیید اعضا	
مرحلهٔ ۷: **ورزشکاران سطح بالا**	اولویت‌بندی مسابقات	بدون نظر	تأیید نهایی اعضا	

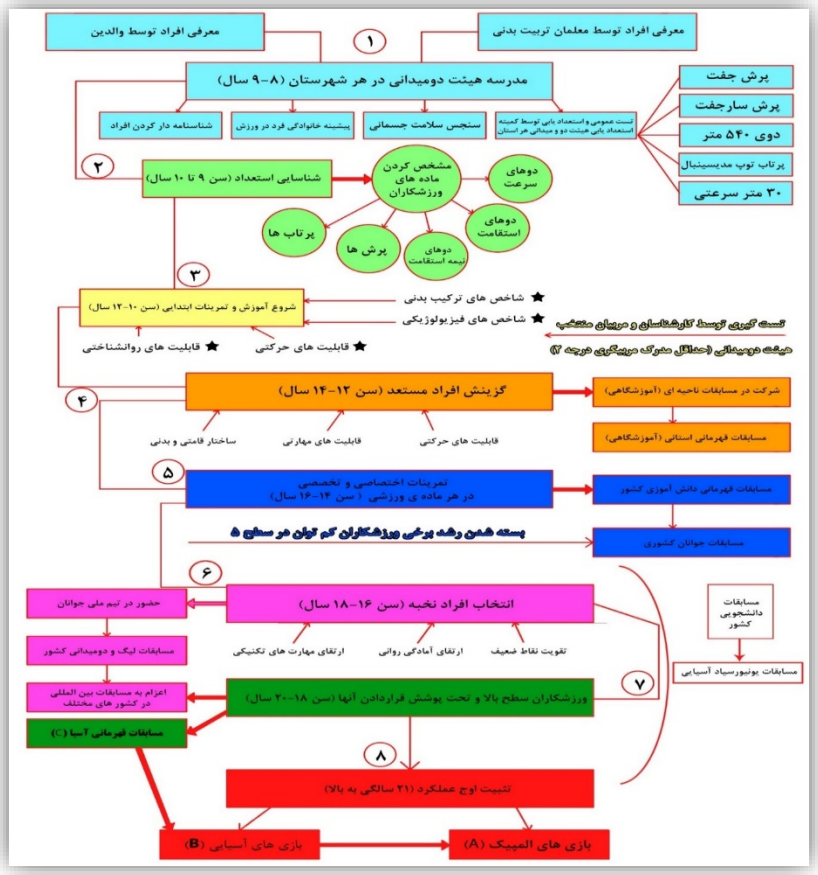

شکل ۱. مدل پیشنهادی استعدادیابی دو و میدانی ایران (دور اول دلفی)

شکل ۲ . مدل پیشنهادی استعدادیابی دو و میدانی ایران (دور دوم دلفی)

شکل ۳ . مدل نهایی استعدادیابی دو و میدانی ایران (دور سوم دلفی)

بحث و نتیجه‌گیری

براساس یافته‌های پژوهش حاضر هفت مرحله به‌منظور استعدادیابی دو و میدانی ایران تعیین شد که شامل مرحلهٔ اول: شناسایی و غربالگری در مدارس (۶-۸ سال)؛ مرحلهٔ دوم: معرفی به مدرسهٔ دو و میدانی هر شهرستان و آموزش عمومی دو و میدانی (۸-۱۰ سال)؛ مرحلهٔ سوم: شروع فرایند آموزش نیمه‌تخصصی دو و میدانی (۱۰-۱۲ سال)؛ مرحلهٔ چهارم: آموزش تخصصی دو و میدانی و گزینش افراد مستعد (۱۲-۱۴ سال)؛ مرحلهٔ پنجم: آموزش فوق‌تخصصی در هر مادهٔ ورزشی (۱۴-۱۶ سال)؛ مرحلهٔ ششم: انتخاب افراد نخبه (۱۶-۱۸ سال)؛ مرحلهٔ هفتم: ورزشکاران سطح بالا و تحت پوشش قرار دادن آنها (۱۸ سال به بالا) که در مرحلهٔ سوم دلفی به تأیید رسید.

۱. مرحلهٔ اول مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، شناسایی و غربالگری در مدارس (۶-۸ سال) است که توسط والدین و دبیران تربیت بدنی معرفی می‌شوند و شامل

شناسایی کردن افراد، جمع‌آوری پیشینهٔ ورزشی هر خانواده، سنجش سلامت و ساختار قامتی و علاقه‌مند کردن نوآموزان به دو و میدانی از طریق بازی که توسط مربیان دو و میدانی و کارشناسان تربیت بدنی و علوم ورزشی انجام می‌گیرد. معرفی افراد در این مرحله به دو صورت انجام می‌گیرد، روش اول به شناخت گستردهٔ والدین از ورزش دو و میدانی نیاز دارد. همچنین باتوجه به اینکه مدارس منبع بسیار مناسبی برای کشف و علاقه‌مند کردن افراد به ورزش است نقش دبیران تربیت بدنی و مربیان دو و میدانی حائز اهمیت است بنابراین ایفای نقش مناسب دبیران هماهنگی عمیقی را بین فدراسیون دو و میدانی و آموزش و پرورش می‌طلبد. غربالگری در مدارس موجب صرفه‌جویی در وقت و هزینه‌ها می‌شود و عامل مهم و پایه‌ای در استعدادیابی ورزشی است. با توجه به اینکه مدارس غنی از افراد است، می‌توان در جست‌وجوی استعدادها در این محیط زمان به‌دست آورد و جذب افراد نخبه را کوتاه کرد. همچنین در سایر مراکز آموزشی، فستیوال‌های محلات که توسط شهرداری‌ها برگزار می‌شود، محیطی را برای شناسایی افراد نخبه در ورزش دو و میدانی فراهم کرده است. در بیشتر کشورها مثل آمریکا، ژاپن، چین، کانادا و حتی کنیا نقش شهرداری‌ها در برگزاری مسابقات به‌منظور ارتقای سلامت شهروندی و همچنین کشف افراد نخبه بسیار مهم جلوه داده شده است. در اینجا نتایج مشابه این بخش و همچنین برخی نتایج مربوط به سنجش سلامت عمومی که از عوامل مهم پژوهش است، آورده شده است.

روث[1] و همکاران (۲۰۲۰) (۲۰)، استاف[2] و همکاران (۲۰۱۹) (۲۱)، پاندی[3] (۲۰۱۸) (۱۹)، هاکسلی[4] و همکاران (۲۰۱۸) (۱۵) و بوستانی[5] و همکاران (۲۰۱۱) (۸)، سن شروع استعدادیابی را از عوامل موفقیت متناسب با هر رشتهٔ ورزشی بیان کردند. مدارس و معلمان تربیت بدنی و والدین اولین عواملی هستند که می‌توانند افراد نخبه را شناسایی کنند. توانایی افراد در دویدن، پریدن و پرتاب کردن از دیگر عواملی است که در مرحلهٔ اول استعدادیابی دو و میدانی به آن اشاره شده است. همچنین باسره و همکاران (۱۳۹۳) (۴) و هوگو[6] (۲۰۰۴) (۱۴)، در بخش شناسایی استعدادها غربالگری کودکان و نوجوانان را با استفاده از آزمون‌های منتخب فیزیکی، فیزیولوژیکی و ویژگی‌های مهارتی مطرح کرد. امیرتاش (۱۳۸۴)، در نتایج خود در خصوص استعدادیابی هندبال به عامل سلامتی عمومی از شاخص آمادگی جسمانی پایه اشاره کرد. او همچنین یکی از معیارهای انتخاب افراد مستعد در استعدادیابی هندبال را تاریخچهٔ خانوادگی (نوع ورزش، مقام‌های ورزشی و نگرش) بیان کرد (۳). خسروی‌زاده (۱۳۹۴) به نقل از تحقیقات هادوی در الگوی استعدادیابی دو و میدانی ایران، ۶ تا ۱۱ سالگی را برای کوکان به‌عنوان مرحلهٔ دبستانی انتخاب کرده بود (۵).

۲. مرحلهٔ دوم مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران معرفی به مدرسهٔ دو و میدانی هیأت هر شهرستان است که از ۸ تا ۱۰ سالگی صورت می‌گیرد. همچنین آموزش عمومی دو و میدانی در این مرحله شامل آزمون‌های عمومی، آمادگی جسمانی و ارزیابی آنتروپومتریک است که هریک از افراد آن را انجام می‌دهند.

برای اینکه در این مرحله گام نخست تخصصی شدن برداشته شود، باید فدراسیون دو و میدانی ایران قانونی وضع کند که هریک از هیأت‌های دو و میدانی در هر شهرستان موظف به تأسیس مدرسهٔ دو و میدانی تحت نظر و پوشش این هیأت‌ها باشد تا فرد به‌صورت کامل تحت آموزش قرار گیرد. همچنین آزمون‌های آمادگی عمومی شامل پرش

1. Roth
2. Staff
3. Pandi
4. Huxley
5. Bostani
6. Hugo

جفت، پرش سارجنت، پرتاب توپ مدیسینبال، دوی ۵۴۰ متر، دوی ۳۰ متر یا ۴ در ۹ متر و انعطاف‌پذیری از آزمون‌های عمومی است که از فرد به‌عمل می‌آید. بررسی شاخص‌های آنتروپومتری در این مرحله انجام می‌گیرد. بررسی و اندازه‌گیری‌ها در این بخش توسط همان مربیان دو و میدانی و معلمان ورزش و کارشناسان استعدادیابی انجام می‌گیرد، درصورتی‌که کارشناسان استعدادیابی تشخیص دهند فرد از لحاظ فیزیکی، جسمانی و سلامت پزشکی مناسب دو و میدانی نیست، فرد را به سایر ورزش‌ها هدایت می‌کنند. با توجه به تعداد زیاد ماده‌های دو و میدانی که قبلاً ذکر شده است، افراد را براساس آزمون‌های جسمانی و شاخص‌های آنتروپومتری به‌صورت کلی به سه دستهٔ دوها، پرش‌ها و پرتاب‌ها تقسیم می‌کنیم. در اینجا برخی نتایج مربوط به بخش معرفی و شناسایی استعدادها در پژوهش‌ها که با این بخش همخوانی دارد، ذکر می‌شود.

پاندی (۲۰۱۸)، از حضور فیزیولوژیست‌ها برای سنجش بدنی و ساختار بدنی فرد در مرحله استعدادیابی استفاده کرده است (۱۹). باسره و همکاران (۱۳۹۳)، در مرحلهٔ شناسایی استعدادها عنوان کردند که تشخیص استعدادها با اندازه‌گیری از ورزشکاران در زمینه‌های (انجام کامل تجزیه‌وتحلیل تمرین، غربال ورزشکاران برای تعیین کیفیت عملکردی مطلوب، شناسایی ورزشکارانی با بهترین کیفیت عملکردی خواسته‌شده در بازی، سنجش استعداد ورزشکاران از طریق مجموعه‌ای از آزمون‌های انتخاب‌شده (ریخت‌شناسی، زیستی، ادراکی، روانی و مشخصات فردی) است (۴). اما علیجانی (۱۳۸۲) مرحلهٔ دوم الگوی استعدادیابی دو و میدانی را انتخاب اولیهٔ افراد ۱۴-۱۱ سال براساس انجام آزمون‌های میدانی ساختاری، فیزیولوژیکی، مهارتی، آمادگی جسمانی و روانی حرکتی بیان کرد (۶).

۳. مرحلهٔ سوم مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران شروع فرایند نیمه‌تخصصی دو و میدانی از ۱۰ تا ۱۲ سالگی است. شاخص‌های ترکیب بدنی، فیزیولوژیکی، حرکتی و روان‌شناختی در این مرحله در نظر گرفته می‌شود و افراد بعد از آموزش ماده‌ها به‌صورت تخصصی به رشته‌های سرعت (۱۰۰ متر، ۲۰۰ متر، ۴۰۰ متر)، نیمه‌استقامت (۸۰۰ متر، ۱۵۰۰ متر)، استقامت (۱۵۰۰ متر، ۳۰۰۰ متر)، پرش‌ها (ارتفاع، طول، سه‌گام، مقدماتی پرش با نیزه) و پرتاب‌ها (دیسک، وزنه، نیزه و چکش) دسته‌بندی می‌شوند. همچنین فرد در این مرحله در سطح مسابقات آموزشگاهی در نواحی آموزش و پرورش اولین مسابقهٔ خود را تجربه خواهد کرد. با این حال امکان دارد افراد به سمت ورزش‌های دیگر هدایت شوند. نتایج برخی پژوهش‌ها نسبت به این مرحله عبارت است از:

توماس و همکاران (۲۰۱۹)، دامنهٔ سنی ۱۳ تا ۲۰ سال را دورهٔ آموزش بیان کردند (۲۳). همچنین خسروی‌زاده (۱۳۹۴) به نقل از هادوی بیان داشت که افراد از ۱۱ سالگی به بعد برای شناسایی ماده‌های اختصاصی دو و میدانی و شرکت در آزمون‌های پیکری و جسمانی شرکت می‌کنند (۵).

۴. آموزش تخصصی دو و میدانی و گزینش افراد مستعد از ۱۲ تا ۱۴ سالگی، مرحلهٔ چهارم از مدل استعدادیابی دو و میدانی است. در این مرحله هم با تکیه بر شاخص‌های اولیه شامل ترکیب بدن و قابلیت‌های مهارتی حرکتی تأکید شود؛ آموزش افراد در این مرحله و مرحلهٔ سوم با مربیان با حداقل مدرک مربیگری B، انجام می‌پذیرد. باید توجه کرد که آموزش دو و میدانی به‌دلیل سختی تمرینات و انفرادی بودن به‌آهستگی پیش می‌رود، زیرا خطر از دست دادن و دل‌زدگی به‌دلیل سختی این ورزش وجود دارد. در این مرحله با ایجاد انگیزه فرد ورزشکار اولین مسابقهٔ رسمی خود را در قهرمانی استان تجربه می‌کند و راه برای دعوت به تیم ملی وجود خواهد داشت. ازاین‌رو هادوی و ظریفی (۲۰۰۹)، به توسعه و بهبود

توانایی‌های خاص مورد نیاز، آماده‌سازی برای هنجارهای توانایی جوانان و مقایسه با پروفایل‌های دیگر ورزشکاران از سنین بالای ۱۲ سال نام برده است (۱۳). علیجانی (۱۳۸۲)، در مرحلهٔ سوم (جذب و پرورش ۱۷-۱۵ سال) مدل دو و میدانی، ورودی ۳ و ۲ را از راه نتایج جشنواره‌های ورزشی و مسابقات آموزشگاهی انتخاب کرد (۶)؛

۵. مرحلهٔ پنجم مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، تمرینات فوق‌تخصصی در هر مادهٔ ورزشی از ۱۴ تا ۱۶ سالگی است. آموزش تخصصی این افراد توسط مربیان سطح یک[1] فدراسیون دو و میدانی انجام می‌گیرد، در این مرحله با افزایش قابلیت‌های مهارتی و فنی به توسعهٔ مهارتی در فرد کمک می‌شود و تمرینات به‌صورت اختصاصی در ماده‌های تخصصی به افراد آموزش داده می‌شود. افراد نخبه در مسابقات نقش پررنگ‌تری خواهند داشت. مسابقات قهرمانی دانش‌آموزی، مسابقات قهرمانی نوجوانان کشور در این مرحله انجام می‌گیرد. همچنین ممکن است پنجرهٔ رشد افراد در این مرحله بسته شود و فرد از روند استعدادپروری خارج شود، با این حال باید سعی شود تا تمامی افراد حفظ شوند و به سمت کلاس‌های داوری و مربیگری دو و میدانی هدایت شوند، زیرا حضور آنها برای آیندهٔ دو و میدانی اهمیت دارد (۶).

استاف و همکاران (۲۰۱۹) (۲۲) و هاکسلی و همکاران (۲۰۱۸)(۱۵)، شروع تمرینات تخصصی و حضور در مسابقات را در این سطح؛ و هادوی و ظریفی (۲۰۰۹)، توسعه و بهبود توانایی‌های خاص مورد نیاز در ورزشکاران دو و میدانی را در مرحلهٔ آموزش تخصصی بیان کردند (۱۳). خسروی‌زاده (۱۳۹۴) به نقل از هادوی، در الگوی استعدادیابی دو و میدانی ایران ارائهٔ تمرینات اختصاصی دو و میدانی را ۱۲ سالگی به بالا نام برده و ۱۴ تا ۱۵ سالگی را سن مناسب برای شرکت در مسابقات قهرمانی دو و میدانی بیان کرده است(۵).

۶. انتخاب افراد نخبهٔ ۱۶ تا ۱۸ سال، مرحلهٔ ششم از مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران است. در این مرحله ضمن توجه به شاخص‌های بدنی و روانی سعی می‌شود تا فرد در تمامی شاخص‌ها ارتقا پیدا کند و برای گزینش نهایی و حضور در تیم‌های ملی آماده شود. در این مرحله افراد به سطح مطلوبی از اندازه‌های پیکرشناسی و قابلیت‌های جسمانی و حرکتی می‌رسند و در تیم‌های ملی نوجوانان و جوانان حضور می‌یابند، افراد نخبه در مسابقات قهرمانی دانشجویی داخل و خارج و در باشگاه‌های دو و میدانی و لیگ دو و میدانی شرکت می‌کنند. همچنین ممکن است برخی افراد به قابلیت‌های عالی در این مرحله نرسند و افراد به سمت کلاس‌های داوری و مربیگری دو و میدانی هدایت شوند. در این مرحله با توجه به تأثیر مسابقات در شناسایی افراد مستعد، امکان معرفی و حضور سایر نخبگان امکان‌پذیر است. همچنین باید به افرادی که در این مرحله به خدمت سربازی می‌روند، توجه شود و آنها می‌توانند با ادامهٔ تمرینات تخصصی در مسابقات نیروهای مسلح (سیزم[2]) شرکت کنند. خسروی‌زاده (۱۳۹۴) به نقل از هادوی بیان کرد که در الگوی استعدادیابی دو و میدانی ایران به ارتقای قابلیت‌های روانی، پیکری، جسمانی و حرکتی از ۱۴ سالگی به بالا اشاره شده است (۵).

۷. آخرین مرحله از مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، شناسایی ورزشکاران سطح بالا و تحت پوشش دادن آنان در ۱۸ سالگی به بالاست. در این مرحله افراد به اوج عملکردی خود می‌رسند و برای مسابقات بین‌المللی آماده می‌شوند. افراد به‌ترتیب و با توجه به اهمیت مسابقات، اعزام می‌شوند و برای کسب عناوین قهرمانی تلاش می‌کنند. در این مرحله ورزشکاران باید در حمایت و پوشش کامل کمیتهٔ ملی المپیک و فدراسیون دو و میدانی قرار گیرند.

1. Grade A

2. CISM

باسره و همکاران (۱۳۹۳)، ۱۸ سالگی به بالا را سن قهرمانی و پختگی مهارت بیان کردند (۴).

نتیجه‌گیری کلی

مرحلهٔ اول مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، شناسایی و غربالگری در مدارس (۶-۸ سالگی) است که توسط والدین و دبیران تربیت بدنی معرفی می‌شوند و شامل شناسنایی کردن افراد، جمع‌آوری پیشینهٔ ورزشی هر خانواده، سنجش سلامت و ساختار قامتی و علاقه‌مند کردن نوآموزان به دو و میدانی از طریق بازی است که توسط مربیان دو و میدانی و کارشناسان تربیت بدنی و علوم ورزشی انجام می‌گیرد. مرحلهٔ دوم مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران معرفی به مدرسهٔ دو و میدانی هیأت هر شهرستان و آموزش عمومی دو و میدانی است که از ۸ تا ۱۰ سالگی صورت می‌گیرد. در این مرحله آزمون‌های عمومی، آمادگی جسمانی و آنتروپومتریک از هریک از افراد انجام می‌گیرد.

مرحلهٔ سوم مدل استعدادیابی شروع فرایند آموزش نیمه‌تخصصی دو و میدانی از ۱۰ تا ۱۲ سالگی است. شاخص‌های ترکیب بدنی، فیزیولوژیکی، حرکتی و روان‌شناختی در این مرحله در نظر گرفته می‌شود و افراد در این مرحله در سطح مسابقات آموزشگاهی در نواحی آموزش و پرورش اولین تجربهٔ مسابقه‌ای خود را تجربه خواهند کرد. با این حال امکان گرایش افراد به سمت رشتهٔ ورزشی دیگر به‌دلیل نداشتن مهارت و شاخص‌های موردنظر افراد به سمت ورزش‌های دیگر وجود دارد. آموزش تخصصی دو و میدانی و گزینش افراد مستعد از ۱۲ تا ۱۴ سالگی، مرحلهٔ چهارم از مدل استعدادیابی دو و میدانی است. در این مرحله بر شاخص‌های اولیه شامل ترکیب بدن و قابلیت‌های مهارتی حرکتی تأکید می‌شود؛ آموزش افراد در این مرحله و مرحلهٔ سوم با مربیان با حداقل مدرک مربیگری B، انجام می‌پذیرد.

مرحلهٔ پنجم مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، تمرینات فوق‌تخصصی در هر مادهٔ ورزشی از ۱۴ تا ۱۶ سالگی است. آموزش تخصصی این افراد توسط مربیان سطح A فدراسیون دو و میدانی انجام می‌گیرد. در این مرحله با افزایش قابلیت‌های مهارتی و فنی به توسعهٔ حرکتی در فرد کمک می‌شود و تمرینات به‌صورت اختصاصی در ماده‌های تخصصی به افراد آموزش داده می‌شود. انتخاب افراد نخبهٔ ۱۶ تا ۱۸ ساله مرحلهٔ ششم از مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران است. در این مرحله ضمن توجه به شاخص‌های بدنی و روانی سعی بر ارتقای شاخص‌ها شده و فرد برای گزینش نهایی و حضور در تیم‌های ملی آماده می‌شود. آخرین مرحله از مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران، شناسایی ورزشکاران سطح بالا و تحت پوشش دادن آنان در ۱۸ سالگی به بالاست. در این مرحله افراد به اوج عملکردی خود می‌رسند و برای مسابقات بین‌المللی آماده می‌شوند. افراد به‌ترتیب و با توجه به اهمیت مسابقات، اعزام می‌شوند و برای کسب عناوین قهرمانی تلاش می‌کنند. در این مرحله ورزشکاران باید در حمایت و پوشش کامل کمیتهٔ ملی المپیک و فدراسیون دو و میدانی قرار گیرند. به طورکلی مدل استعدادیابی دو و میدانی ایران به شرح زیر پیشنهاد می‌شود.

۱. شناسایی و غربالگری در مدارس (۶-۸ سال)

۲. معرفی به مدرسهٔ دو و میدانی هر شهرستان و آموزش عمومی دو و میدانی (۸-۱۰ سال)

۳. شروع فرایند نیمه‌تخصصی دو و میدانی (۱۲-۱۰ سال)

۴. آموزش تخصصی دو و میدانی و گزینش افراد مستعد (۱۲-۱۴ سال)

۵. آموزش فوق‌تخصصی در هر مادهٔ ورزشی (۱۶-۱۴ سال)

۶. انتخاب افراد نخبه (۱۶-۱۸ سال)

۷. ورزشکاران سطح بالا و تحت پوشش قرار دادن آنها (۱۸ سال به بالا).

منابع و مآخذ

۱. احمدی، نسیبه. (۱۳۸۸). «معرفی و نقد روش دلفی»، نشریهٔ علوم اجتماعی، ش ۲۲، ص ۱۰۸-۱۰۰.

۲. اسدی، نوید؛ گودرزی، محمود؛ سجادی، نصرالله؛ علی‌دوست قهفرخی، ابراهیم. (۱۳۹۶). «بررسی موانع استعدادیابی در ایران»، رویکرد نوین در مدیریت ورزشی، دورهٔ ۵، ش ۱۸، ص ۳۲-۲۳.

۳. امیرتاش، علی‌محمد. (۱۳۸۴). «وضعیت موجود و شاخص‌های استعدادیابی هندبال سالنی مردان از دیدگاه مربیان نخبهٔ کشور»، نشریهٔ علوم حرکتی و ورزش ش ۶، ص ۵۱-۲۱.

۴. باسره، محمد؛ دوستی، مرتضی؛ فرزان، فرزام. (۱۳۹۵). «تدوین مدل استعدادیابی والیبال در ایران»، مطالعات مدیریت ورزشی، ش ۲۷، ص ۸۸-۵۷.

۵. خسروی‌زاده، اسفندیار؛ خسروی‌زاده، علی. (۱۳۹۴). استعدادیابی در ورزش، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها، تربیت بدنی.

۶. علیجانی، عیدی. (۱۳۸۱). «بررسی وضع موجود و تدوین شاخص‌های استعدادیابی در رشتهٔ دو و میدانی»، تحقیق در علوم ورزشی، ش۴ ، ص ۲۳-۱.

۷. قاسم‌زاده میرکلایی، ابراهیم؛ رضوی، سید محمدحسین؛ امیرنژاد، سعید. (۱۳۹۴). «بررسی عوامل مؤثر بر پرورش استعدادهای ورزشکاران دو و میدانی ایران»، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، ش ۵، ص ۴۶-۳۷.

8.Boostani, M. H., Boostani, M. A., & Rezaei, A. M. (2011). "Talent identification in sport". JCSMA, 2(2), 137-141.

9.Brazo-Sayavera, J., Martinez-Valencia, M. A., Müller, L., Andronikos, G., & Martindale, R. J. (2018). "Relative age effects in international age group championships: A study of Spanish track and field athletes". PloS one, 13(4), 196-386.

10.Burgess, D. J., & Naughton, G. A. (2010). "Talent development in adolescent team sports: a review. International journal of sports physiology and performance", 5(1), 103-116.

11.Dick, F. W. (2013). "Athlete development: Reflections on the pathway from potential to performance. New studies in athletics, 28(2), 47-54.

12.Dodd, K. D., & Newans, T. J. (2018). "Talent identification for soccer: Physiological aspects". Journal of science and medicine in sport, 21(10), 1073-1078.

13.Hadavi F, Zarifi A (2009). "Talent Identification and Development Model in Iranian Athletics". World 2(4): 248-253.

14.Hugo, K. (2004). "A model for talent identification and development for team sports in South Africa", Dissertation presented for the degree of Doctor in Sport Science at the University of Stellenbosch. Promoter: Prof. E.S. Bressan, 1-119.

15.Huxley, D. J., O'Connor, D., & Bennie, A. (2018). "Olympic and World Championship track and field athletes' experiences during the specialising and investment stages of development: a qualitative study with Australian male and female representatives". Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, *10*(2), 256-272.

16.Jacob, Y., Spiteri, T., Hart, N., & Anderton, R. (2018). "The potential role of genetic markers in talent identification and athlete assessment in elite sport". Sports, 6(3), 88.
17.Kaynar, Ö. (2019). "Investigation of the Effects of the Talent Identification Tests Used by the Coaches in Wrestling on Success". Universal Journal of Educational Research, 7(3), 885-891.
18.Madhan Kumar, T. (2015). "Talent Identification Procedure for Handball Game". IFSMRC AIJRM ISSUE-03, 5, 1-6.
19.Pandi, J. M. C. (2018). "Prediction of track and field performance of young talents: A review", 5(2), 205-207.
20. Roth, A., Schmidt, S. C., Hartmann, S., Scharenberg, S., Seidel, I., Altmann, S, & Bös, K. (2019). "Development of physical fitness under consideration of talent-specific aspects". Journal of Human Sport and Exercise, 15(3), 608-622.
21.Rongen, F., McKenna, J., Cobley, S., & Till, K. (2018). "Are youth sport talent identification and development systems necessary and healthy?". Sports medicine-open, 4(1), 18.
22.Staff, T., Gobet, F., & Parton, A. (2019). "Investigating the Period of Practice Needed to Acquire Expertise in Great Britain 2012 Track and Field Olympic Athletes". Journal of Expertise, *2*(3), 148-163.
23.Thomas, C. E., Chambers, T. P., Main, L. C., & Gastin, P. B. (2019). "Factors Influencing the Early Development of World-Class Caribbean Track and Field Athletes: A Qualitative Investigation". Journal of Sports Science and Medicine, 18(4), 758-771.
24.Vaeyens, R., Lenoir, M., Williams, A. M., & Philippaerts, R. M. (2008). "Talent identification and development programmes in sport". *Sports medicine*, *38*(9), 703-714.
25.Zemper, E. D. (2005). "Track and field injuries. In Epidemiology of Pediatric Sports Injuries". Karger Publishers, 48, 138-151.
26.https://www.tabnak.ir/.

Developing Track And Field Talent Identification Model in Iran

Abolfazl Askari[1]- Morteza Dousti[*2] - Saied Tabesh[3]

1.MSc of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran 2. Associate Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran 3. Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran

(Received:2019/08/24;Accepted:2020/09/14)

Abstract

In the pursuit of success in the world, Iran track and field requires to use a single and well-codified talent identification system. The present study aimed to design a model for Iran track and field talent identification. The research methodology was qualitative in the form of three stages. The first stage involved the content analysis of researches on talent identification. The second stage was semi-structured interviews with the convenience sampling method until theoretical saturation with 16 experts, coaches and the secretaries of the track and field talent identification committee of Education Ministry and Track and Field Federation. The third stage of the Delphi approach was conducted in three rounds with 13 interviewees. In the third round of Delphi method, the 7-stage Iran track and field talent identification model was approved: children are introduced by their parents and sport teachers from the age of 8 and progress to maturity and championship up to the age of 20. Also, this model of talent identification illustrates the development of an athlete through 12 years of codified training. Given the importance of this sport, Track and Field Federation managers and authorities are suggested to use this model for talent identification and talent direction to reach more success in this sport field.

Keywords

Content analysis, Delphi, model, talent, track and field.

[*] Corresponding Author: Email: dosti@umz.ac.ir; Tel: +989113559386